

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJNER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 283. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Félévre	— — — —	12
Negyedévre	— — — —	6
Kgy. hóra	— — — —	2
— Egyes szám ára 8 fill.		—

Hirdetések

Kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, dec. 16.

Az adóreform.

— december 16.

A képviselőház pénzügyi bizottsága élénk érdeklődés mellett tárgyalja az adóreformot.

Az érdeklődés érthető, mert mai adórendszerünk ellen igen sok a panasz s az adóreformot már régóta várja az ország.

Mai egyenes adórendszerünk a régi osztrák adórendszer itt felejtett maradványa. Még az 1875-ben alkotott adóreform is inkább nagyobb állami bevételek elérésére, mint az adóteher igazságosabb és arányosabb elosztására törekedett.

Miután Ausztria is átreformálta időközben régi elavult adórendszerét s miután a nemzet áldozatkészségének segítségével a magyar állambiztosítás egyensúlya közel két évtized óta helyreállott, elérkezett annak az ideje, hogy egészen új és igazságtalan adórendszerünk az arányosítás elvének keresztülvitelével, szintén átreformáltassék, a mai modern adórendszerek alapjára helyeztessék.

Körülbelül tíz éve annak, hogy Wekerle ezt a reformot munkába vétette, s egy éve elmúlt már annak is, hogy a nagy alkotást a képviselőház asztalára letette és nyilvánosságra hozta.

A reform célja az arányos adóztatás s arra törekszik, hogy az egyenes adókból jelenleg származó bevétel igazságosabb elosztás mellett a lehetőségig biztosíttassék. Sőt tudva azt, hogy a modern adóreformok mindenütt bizonyos veszteséget eredményeztek, az egyenes adóknál 20 millió koronát meghaladó hiánnyal számol. Valószínű, hogy a szeszadó felemelésének egyik indokát éppen az képezte, hogy az egyenes adók reformjánál jelentékenyebb hiányra van kilátás.

Egyesek azt állítják, hogy az adóreform határozott emelést tervez az egész vonalon, de ha Wekerlének pontos és gondos

számításokra alapított kijelentéseit fogadjuk el irányadónak, mely szerint a reform több mint 20 millió korona hiánnyal fog jární, úgy végeredményében, összeségében sem jelenti az egyenes adók bevételeinek emelkedését s így az adóemelés sem. Hasznos az államra nézve annál kevésbé jelenthet, mert hiszen maga a reform intézkedik arról, hogy, ha az egyenes adók bevétele a 200 millió koronában, vagyis a mai bevételben kontingált összeget meghaladná, a többlet a 600 koronáról Wekerle méltányos koncessiója folytán máris 800 koronára emelt adómentes létminimum további felemelésére fordíttassék.

Ez más szavakkal azt jelenti, hogy az összes adózók együttes terhe legjobb esetben is a mai fog maradni, de igazságosabban elosztva, ha pedig többlet lenne, azt az állam az adómentes létminimum összegének emelésével viszszaadja.

Az arányos adóztatást pedig biztosítja a javaslat először azáltal, hogy eltörli a legigazságtalanabb és legveszedelmesebb adónemeket: a családtagok adóját mindenütt. Továbbá megszünteti a II-os osztályú kereseti adót és az általános jövedelmi pótdadót; eltörli névleg egészen, érdemileg is részben az I. osztályú kereseti adót; a bányaadót pedig megosztja a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója és az általános kereseti adó között.

Biztosítja másodsor azáltal, hogy fenntartja, de megjavítja életképes hozadéki adóinkat és pedig a földadót, a tőkekamat és járadékadót, a keresetadót és a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját. A pénzügyi bizottság többsége ugyan a tőkekamatadó leszállítása ellen foglalt állást, de valószínű, hogy a képviselőház a magyar pénzpiacot érintő fontos kérdésben Wekerle eredeti javaslatát teszi magáévá.

A javaslat az arányos adóztatást biztosítja harmadszor azáltal, hogy mintegy kiegyenlítő és kiegészítő új adóként behozza a progresszivitás alapjára fektetett jövedelem adót, melyet a pénzügyi tudomány és a gyakorlati élet más államokban is célszerű és igazságos adónemnek ismert el.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 2/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 2 óráig. A kádfürdő reggeli 10-től este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A szabad iskola (munkásgimnázium) december havi előadásai a következők:

Dec. 16-án: 8-tól 9-ig fizika; 9-től 10-ig gazdasági földrajz.

Dec. 18-án: 8-tól 9-ig fizika; 9-től 10-ig történelem.

Dec. 30: 8-tól 9-ig fizika; 9-től 10-ig történelem.

1909. jan. 18. Közig. bizottság ülése.

A szeretet ünnepe előtt.

Közeledik karácsony, a szeretet és öröm ünnepe. Alig egy hét még s kigyulad a karácsonyfa csillogó-ragyogó fénye, amelynek bűvös körében megszűnik a létért való küzdelem s a békesség út tanyát az emberek hajlékában. A csodás gyermek születésének estéjén megfedekezik a gyarló lélek a sok-sok keserűségről, amit egész esztendőn át szenvedett, öröm, boldogság tölti be a szívet: ünnepel kicsi, nagy egyformán.

Már élénkül az utca, látni a sok anyát, amint lázas segítséggel szerzi be szükségleteit a karácsonyi ünnepekre, vásárolja meg az ajándékokat, a gyermekek Jézuska-ajándékát. Mindenki készülődik az esztendő legragyogóbb estéjére: karácsony estéjére. A szeretet és boldogság melege járja át a szívet, a Megváltó születésének emlékezete tartja megszállva az emberiséget.

A szeretet ünnepe a karácsony, annak az ünnepe, aki a szeretetet tanította. Aki lángbetűkkel véste az emberiség lelkébe: Szeresd, gyámoltsd a szegényt. Az ő igéje elevenedik

A „TORONTÁL” tárcája.

A kép eredetije.

Williams Harrisonnak kedvenc foglalkozása a képiállítások látogatása volt. Londonba, Párisba, Chicagóba ment és más semmi nem érdekelt, mint a képtárak. De muzeumba nem járt. Vinci, Rubens, Velasquez nem érdekelt. Csak az élő festőket ismerte és szerette.

Főszenvedélye pedig a női portré-gyűjtés volt. Mikor apja és anyja meghalt, egyedül maradt, család és barátok nélkül. Tapasztalatlan volt és gyámoltalan. A bankárokat meglátogatta, ahol pénze le volt téve, a palotákat, amelyeket apja szerzett különböző helyeken, társaságba nem járt s nem volt kedve házasodni.

A képtár volt az egyetlen hely, ahol jól érezte magát, az egyetlen terep, ahol elindulva, feltalálhatja ideálját. Fél az emberektől, csak a képmásukkal, az árnyukkal beszélgetett. Sorban üdvözölte a hölgyeket s mélyen hajlongott előttük; a ház urnője, a legszebb nő előtt, a legmélyebb bókot csinálta. És elhatározta, hogy ezek közül választ feleséget, ha egyáltalában megnősül. Először próbára tette magát, mennyi ideig bír szerelemmel foglalkozni ugyanazzal a képmással, aztán elindult az eredeti felkeresésére, mikor elég erősnek gondolta vonalmát arra, hogy kitöltsön egy életet. Azonban a képek néhány napi gondolkodás után sorba háttérbe kerültek. Közben két nagy családás érte.

Első az volt, mikor egy belga művész képet szerzett meg mesés áron s érettnék tartotta szívét arra, hogy az imádott fantom után rohanjon. Be is kopogtatott a szép leány ajtaján, a festő utmutatásai nyomán, hol egy szörnyen

katonás néberre akadt, akiben szemei sehogy sem bírták felismerni a keresett ideált. Csak egy-egy vonásra talált, de az szelidítve, idealizálva volt. Mikor másodízben ment el kutató útjára, akkor már csak lázas szenvedélyének engedett. Oly üde, harmatos, természetes, élettől viharzó volt a képnek minden sejtje, hogy lehetetlennek vélte a csalóadást. De akkor a festő kijelentette, hogy nincs is modellje, hanem a képzelete szülte ezt a képet. Ugy kölcsönözgette az egyes részeket, emlékből, a sok szép nő után.

Igy telt el tíz év.

Harrison évről-évre enerváltabb lett. Már alig-alig csillant meg a szeme az új portrék látásakor.

Egy tárlaton végre valóságos megdöbbenés lett urrá felette. Szép fiatal leány képét látta meg, tenniszkosztümben. Szinte a szemébe kacagott a vásznonról, csillogó fehér fogaival, gyűrűtlen, vidám, kék szemével. Azután még két kép ugyanőt ábrázolta. Hihetetlen élet sugárzott valamennyiről. A leánynak egész lelke, naiv, élni vágyó, ártatlan bizalommal, szerelemmel teljes lénye volt ott a vásznon, teljes szüziességében.

Mig Harrison rábámult, egy fiatal ember lépett hozzá:

— Tetszenek önnek a képeim, uram? — kérdezte.

— Ön festette?

— Szolgálatjára.

— Kérem, mondok önnek valamit. — Remegő térddel ment egy pamlaghoz s hirtelen, szinte kitörésszerűen szólt: — Szeretném megvenni mind a három képet. Adok érettnék huszonezer frankot.

A fiatal piktor megijedt, kivált mikor látta, hogy az idegen nem tréfál.

— Uram, én magam sem mertem volna ennyit kérni érettnék. De ha ön akarja... El-fogadom. Marcius hetedikén az ön lehet mind a három.

Aztán hozzátette:

— Ugy-e csinos a kis modellem?

— Ha ilyen természetben is, akkor gyönyörű szép.

— Oh, m'g sokkal szebb!

A festő, bebizonyítandó állítását, ajánkozott, hogy rátegye a képet. Harrison pedig beült egy fauteilbe és szinte vallásos tisztelettel nézett a képre.

Két óra múlva ugyanebben a helyzetben találta meg őt a festő. Egy fiatal leányt s egy tisztaszólyvet vezetett. Az egyik a modell volt. És Harrison ur most érezte először, mennyire fölötté áll az élet a legtokéletesebb képnek is. A lét legbájosabb kis teremtménye elragadó melegséggel szólt hozzá:

— Köszönöm, uram, az ön pénze megnyitotta számunkra a paradicsomot.

— Tessék?

— Igen, most már megtarthatjuk az eljegyzést.

— Hogyan?

— Már biztosítva van a vőlegényem jövője. A mama sem ellenzi tovább egybekelésünket. Az ön csekkje meggyőzte őt is...

Nevetett.

Harrison hátrahanyalt. Csak sok idő múlva nyerte vissza öntudatát. Zavarosan folyt össze előtte a világ akkor is.

— Sok boldogságot — mondta kurtán — s nászajándékkul fogadják tőlem ezt a három képet.

És Harrison, a bálványimádó, tenyerébe hajtotta fejét s üres szemmel bámult szét e hideg világban.

Jaques de Gachons.

fel most is, midőn a szent ünnep küszöbe felé közeledünk. Hányan vannak, akiknek nem ragyog be a meleg napsugár egész éven át a hajlékukba, akiknek nem adatott meg, hogy jólétet varázsoljanak nedves, egészségtelen, rossz lakásukba, ahol nincs öröm, nincs boldogság, csak szenvedés és nyomor.

Ezek a szerencsétlenek a szent ünnep szegényei, a vái, akik korezmák fojtott, bűzös levegőjében várják be a szent karácsony estét, ott köszöntik a csodás szent gyermek születését. Leoujokba menekülnek az ünnepi est elől, mert nincs módjuk otthon ünnepelni, mert nem bírják az otthon az ünnep fényével bearanyozni. A nagy ünnep szegényei nem tudnak örülni...

Keressük fel őket a szeretet ünnepe előtt, juttassunk nekik a miénkől. Adjunk a karácsony árváinak is a mi örömeinkből valamit: egy falatot az Ur testéből, egy kortyot az Ur véréből. Tekintsünk be a nyomor sötét függőnyei mögé, ahová nem sugárzik a karácsonyfa ragyogó fénye, ahová nem tekint a jólét vele az öröm. Hívjuk meg ünnepelni az árvákat a szeretet napján, édesítsük meg a falatunkat azzal, hogy juttatunk belőle a Megváltó emlékeztetere a nagy ünnep szegényeinek is.

A vármegyei segéd- és kezelőtisztek mozgalma. A vármegyei tisztviselők legutóbbi országos kongresszusán a státuszrendezés kérdésénél meilózték a vármegyei segéd- és kezelőtiszteket. Ezek a tisztviselők tegnap Budapesten kongresszusra gyűltek össze, amelyen a torontali kezelőtisztek részéről Zachariás Sándor és Kelemen Gábor vett részt. A kongresszuson hangoztatták, hogy a státuszrendezés kérdésében követelik maguk részére az egyenlő elbánást. A kongresszusból küldöttségileg keresték fel Andrassy Gyula gróf belügyminisztert, hogy támogatást kérjék. A küldöttség szószólója a miniszter előtt Korponay Mihály abaujmegei irattárnok volt. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy amíg irásba foglalt memorandumukat át nem nyújtják, addig nem alkothat magának tiszta képet a kérdéstről és ezért véleményének végleges megalkotását arra az időre tartja fenn. Addig is biztosította a maga részéről a küldöttséget, hogy a kérdés rendezését jóindulattal fogja a kezébe venni, annál is inkább, mert a szociális kérdésekkel szemben érzékkel bír és azok rendezését maga is a legnagyobb mértékben óhajtja. A küldöttség megjelente a minisztert. Ezzel Batthyányi Tivadar gróf orsz. képviselőt keresték fel, akit a küldöttség nevében Borsay Rezső fogarasi megyei irodaigazgató üdvözölt, mint a kisemberek védőjét és kérte, hogy igazságos ügyükben legyen támogatójuk, amit meg is ígért. A küldöttség innen Pestvármegye székházára ment át, ahol Fazekas Ágoston alispánnál tisztelt.

A szabad iskolából. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumában ma este előadás lesz. Előadók: 8-9-ig Harzer József főgimnáziumi tanár, aki fizikai előadásait folytatja, 9-10-ig pedig Czirbusz Géza dr. főgimnáziumi tanár, ki a gazdasági földrajzból tart előadást.

Werböczy-arckép a híroságok számára. A kir. táblai elnökök rendelete folytán, a Feszty Árpád által festett Werböczy Istvánnak, a tripartitum szerzőjének arckép-másolatát megküldötték valamennyi királyi törvényszéknek, így a nagybecskerekinek is, azzal az utasítással, hogy az arckép a tanácssteremben kifüggesztendő.

A börtönvizsgáló-bizottság ülése. Torontálvármegye börtönvizsgáló-bizottsága folyó hó 18-án délelőtt ülést tart a vármegyei házában.

Decemberi tavasz. Karácsony felé közeledünk ugyan s jóformán csak egy hét választ el bennünket a tél legszebb és legpoetikusabb ünnepétől, amikor csillogó hóval fődött karácsony-fák világítanak szerte, az idén azonban a tél fehér poezisének ugyszólván nyoma sincs. A levegőben nem szálldogálnak fehér hópihéek, hanem ragyogó tavaszi sugarak mosolyognak ránk s a hóval fődött mezőknek és a jéggel borított vizeknek hire sincs. A fehér hólepel helyett barna földet, tavaszi pocolyákat látunk s a természet képe egészen olyan, mintha már leráztuk volna a tél zordonságát s vidáman mennénk kifelé, amikor a tavasz megújodása köszönt ránk. Pedig bizony még egyre rövidünek a napok s egyre hosszabbodnak a téli éjszakák s az ut kifelé a tavasz virágos mezőire még nem vezet s ki tudja, hogy igazában mikor jutunk el oda. Mindazonáltal jól esik az enyhe decemberi napsugár, a derű, amely sok-sok téli nyomoruságot megenyhít, csak azután az igazi tavasznak ne menjen rovására a családok decemberi tavasz.

Meteor az időről. Meteor az időről legújabbban a következőket jelenti: December hó még hátralévő csomópontjai 20, 23, 24, 26, 29 és 30-ra, a jövő év január havának csomópontjai

2, 6, 7, 8, 11, 14, 18, 20, 21, 23, 26, 28 és 30-ra esnek. A melyek azt mutatják, hogy januárius hava változatosabb lesz időjárását illetően, mint a mostani december, annál is inkább, mert a belső bolygók együtt állásaikkal sokszor enyhültek befolyásolják légkörünket és pedig januárius havának első fele inkább még a hidegebb jelleg felé gravitál, míg a második felében az enyhültebb idő is kifejezésre jut már. Legerősebb csomópontok a 2, 6, 11, 18, 23, 25 és 30-ikiak. A 2, 6, 11 és 25 inkább hideg jellegű, míg a 18 enyhe, 23 csapadékos, a 30-iki enyhültebb jellegű. E hónapban gyakori csapadékot várhatunk. A hónap első felében inkább csak hó, míg második felében már eső alakban is jelentkezhetik ez.

Karácsonyi és ujjei legalkalmasabb ajándékok, ugyszintén eredeti kínai teak, valódi angol jamaikai rum, droguák, kötszerek, likör és rumeszenciák, optikai s fényképezési cikkek stb. kaphatók Melküh Dezső drogeriájában, az „Arany csillaghoz” Nagybecskerek. Telefon 95. sz.

Köszönet A nagybecskereki róm. kath. árvaház karácsonyfájára adakoztak: A nagybecskereki takaré- és előlegegyet mint részvénytársaság, a Torontálmegyei takaré- és hitelbank 25-25 korona. Franz J. L. Steinitzer Géza, Közgazdasági bank, Nagybecskereki népbank részvénytársaság 10-10, Nagybecskereki takarékpénztár 15, Haidegger Ödön, Moesanyi Rikárd, Kokits Sándor, Mangold Hermann L. dr. Nagy Dezső, Schulpe Vilmos, dr. Daniel Pál, Gyertyánffy László, Hiller József és fia, Gyárfás Ödön, Almásy és Szepessy cég 5-5, Petry Jakab, Mencez Lipót, dr. Mangold Samu, dr. Pollák Győző, N. N. 3-3, N. N., Babits József, Jankó Ágoston, Botka Béla, Vinczevidy József, dr. Vinczevidy Ernő, báró Hauser Károly, dr. Mihálovits Ödön, Winter Bernát, Schlesinger Jakab, Balácsi József 2-2, Poroszkay Béla 1-50, Faur Kornél, Kokits János, Strasser Miksa, Steiner Jac, Fenyves Izsó, Braun Armin, Braun Jakab (Ecska), dr. Milich Jakab, Hollaender Ede 1-1 korona, Kiss István 13 drb iskolai táskát, 2 doboz cukorkát és 1 doboz diszt a karácsonyfára valót. — Az árvaház kápolnája felszerelésére adományoztak: dr. Annau Ernőné 2 drb oltárpárnát, 6 drb korporalét, 6 drb purifiatot, 6 drb kéztörölőt, 2 drb humeralét, 6 drb pallát és 1 drb ujjas inget; Mesznik Imre és neje ampolnát, pacificalét, 2 fali keresztet, abluzió edényt és otya dobozt; dr. Várady Imréné egy karinget; özv. Bánvég Mária 6 koronát. A nemesszivű adakozóknak adományaiért, valamint Steinitzer Géza urnak a gyűjtés szives eszközéséért e helyütt mond halás köszönetet az árvaházegylet elnöksége.

A nagybecskereki sógor-asztaltársaság tegnap 5 szegénysorsu tanulót látott el meleg téli ruhával és lábbelivel, mely nemeslelkű ténykedésért az intézet nevében halás köszönetet mond a közp. áll. elemi iskola igazgatója.

Klein Bernát ur 10 koronát adományozott az iskolagyermekbarát egyletnek, melyért ezuton mond halás köszönetet az elnökség.

A nagybecskereki p. ü. tisztviselők asztaltársasága Erdely Boldizsár titkár ur által 40 koronát adományozott refermátus és evangélikus gyermekek felruházására a keresztény nőegyletnek, mit halás köszönettel nyugtat Szalay Józsefné, elnök.

Ideális asztali viz. A kellemes íze és kiadó diétikus hatása által több mint száz év óta általánosságban ismert, kedvelt és mindenütt kapható Rohitsi Templom-forrás. Antikatarhikus és az anyagserget előmozdító hatása miatt most különösen nagy figyelmet érdemel.

Tolvaj borbély. Csóllity Viada itteni borbélyegéd a napokban gazdájától 4 koronát és nagyobb mennyiségű fehéreműt, Bosznia Róza ovodai dadától pedig egy 16 koronát érő nagy téli kendőt lopott s megszökött Nagybecskerekéről. A tolvaj borbélyegényt a csendőrök Bóton elfogták s visszahozták Nagybecskerekre s itt átadták a kir. ügyészségnek.

Figyelemreméltó karácsonyi ajándékok praktikus háziasszonyok és az elegáns hölgyközönség számára. A legkedveltebb karácsonyi ajándékok azok a tárgyak, amelyeknek praktikus értékük van, amelyek azonban egyszersmind alkalmat is adnak az egyéni ízlés kifejezésére mind abban, aminek rendeltetése az, hogy otthonunkat kényelmessé és tetszetőssé tegyék. Hogy előfizetőnőink a praktikus karácsonyi ajándékok kiválasztása könnyűvé és kellemessé tétessék, az ismert szőnyeg- és butoráruhá S. Schein es. és kir. udvari és kamara-szállító Wien, I., Bauernmarkt 12. az idén kívánatra minden olvasónőjének (a címnek levelező-lapon való be- küldése elégséges) megküldi a most megjelent nagy karácsonyi albumát. Ha valaki nemcsak idejekorán, de gondosan kiválasztva akarja megkapni karácsonyi ajándékát, úgy nincs idő a tétozásra, éppen azért mindenki még ma írjon az albumért. Kívánatra művészi kivitelű színyomatokat küld legújabb pormentes és mosható xylo, mourzuk, axminster, aragon-utánzatú és valódi, kézzel bogozott smyrna-szőnyegeiről, továbbá eredeti mintákat, kokoz, lynoleum,

viaszkos-vászon, veleur, brüsseli, tapestry, hollandi, kiddyminster és minden egyéb strapaszőnyegekről, szőnyegvédőkről, padlóterítőkből, nemkülönbö gazdag mintagyűjteményt mindenféle dekoráció-szővetéről, creton, mehair, selyem-vászon, peluche-moquettekről, sealskinről, lambrequin-szővetekről, ripsekről, posztókról, minden bourett, gobelin, fél és egész selyem butor-szővetekről stb. Mindezeket a mintaküldeményeket a cég e hirdetésre való hivatkozással azonnal ingyen és bérmentve, franco retour-szállítási költése mellett megküldi. Minden raktáron levő oly tárgyakról, amelyek nincsenek az albumban ábrázolva, kívánatra 24 óra alatt fényképet küld a cég, szintén ingyen. A kívánt stílus, faanyag és ár előzetes megjelölése után vázlatokat küldünk munkában levő butordarabokról, melyeket teljesen a rendelés izlésének megfelelően készítünk. Referenciák adása esetén szive en küldünk előfizetőnőinknek mintapéldányt keleti-szőnyegekről, csipke-függönyökről, asztal- és szongora-terítőkről, bonnesfemes, brises-bises, dupla csipke-ágyterítőkről, művészi kivitelű gobelinekről, plaidekről, utazó, koci- és szántakarókról, melyeknél azonban a szállítási költség oda és vissza a megrendelőt terheli. Meg nem felelő árukat a cég minden akadály nélkül bármikor kicseréli. Szép karácsonyi ajándék: jegesmedve-bőr fejjel, igen jó utazóvalódi kínai kecskebőr bélelve a kor. 9 50, valódi angora kor. 6 50-től feljebb. Igen szép ajándék még hölgyek részére pl. diszpárna, urak számára pedig valódi mosarabic, damaskus-butor, perzsa-szőnyeg, dohányzó asztal, vagy bőrszékek, melyekből nagy választék van.

Művészet, irodalom.

Az Arany János társaságból. A temesvári Arany János társaság f. évi dec. hó 15-én d. u. 5 órakor zárt ülést tartott, melynek tárgyai: 1. Titkári jelentés. 2. A december havi felolvasó ülés iránti intézkedés. 3. Folyó ügyek voltak.

Ertesítés. Bár eddig csak intímabb körnek és nem a nagy nyilvánosságnak írottak verseim, jó barátaim biztatására sajtó alá rendezem azokat. Hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozva legyek, kérem megrendelését, illetve szives gyűjtését mellékelt lapon szám legkésőbb folyó évi december hó 17-ig beküldeni. Egy példány diszkótésben 3 korona, fűzve 2 korona. Gyűjtőknek 5 példány után egy tiszteletpéldány jár. Nagybecskerek, november hó. Tisztelettel Faur Margit.

Huszonöt történet. Gara József jeles fővárosi hírlapíró és író huszonöt esztendő érdemes hírlapírói munkássága alkalmából „Huszonöt történet” címmel könyvet ad ki, amely most karácsonykor jelenik meg. A díszes vászonkötésben megjelenő könyv ára 3 korona s megrendelhető az irónál Budapest, IV. Veres Pálné-utca 35. sz.

Az Egészség-Naptár VII. évfolyamát lapozgatjuk. A választékos ízléssel, szép vászonkötésben kiállított 320 oldalas kötet áttekintés után örömmel konstatáljuk, hogy ez a könyv a mi könyveink egyike. Hét év óta évről-évre meglátogat bennünket ez a harcos kötet, hogy tudással és szeretettel oktasson bennünket egészségünk megóvásának alapmereteire. Az Egészség-Naptár példátlan népszerűségét élénken magyarázza az 1909-ik évfolyam gazdag tartalma is. Így többek között: Dr. Grósz Gyula a csecsemő természetes táplálásáról ír. Dr. Marton Antal a fiatal anyáknak ad tanácsot, hogyan örködjenek apró gyermekek egészségéért; Dr. Neubauer a gyermekek fülbetegségeiről; Dr. Jababné-Rácz Hanna a vérszegénységről; Dr. Tompa János a tisztaságról; Dr. Hahn Dezső a gümőkór felismeréséről; Dr. Dóczy Imre az alkohol-kérdésről; Dr. Farkas Dániel a sérvekről; Dr. Lessner Rudolf és dr. Ráskai Dezső a nemi kérdéstről; Dr. Pach Henrik szociális intézményekről; Dr. László Gyula a tüdőbetegség házi kezeléséről írnak tartalmas, tanulságos cikkeket. Az iparegészségügy rovatban dr. Bród Miksa és dr. Pach Henrik adnak igen értékes szociálpolitikai megfigyeléseket. A mezőgazdaság-egészségügy és a sportegészségügyi rovatokban dr. Fettes Ottó, dr. Stankovics Szilárdtól, dr. Záborszkitól és dr. Andor Endrétől kapunk becses utmutatásokat. Majd az egészségügyi intézmények ismertetése után hosszú sorban vonulnak el előttünk a hasznos tudnivalók egész láncolata. Az értékes és igen nagy szociális munkát vállaló kötet dr. Marton Sándor avatott szerkesztését dicséri. Ara 1 korona 20 fillér. Megrendelhető dr. Marton Sándornál (Budapest, VI., Sziv-utca 18.)

A fül egészségétana ép és beteg állapotban. Irta: Haug Rudolf Münchenben, honi viszonyokhoz alkalmazta: Sugar K. Márton dr. volt bécsi tanársegéd, filorvos Budapesten. Az egészségpolás könyvtáranak ez a kötete méltóan illeszkedik be az eddig megjelent kötetek keretébe. Magas tudományos nívón állva, gördülékeny,

könnyen érthető irányban tárgyalja egyik legfontosabb érzékszervünknek, a fülnek egészségét. A munka külső kiállítása becsületére válik a kiadó cégnek, mely ezen 14 kötetes nagyszabású „Egészségkönyvtár” rövid egy éven belül befejezett kiadása által nagy anyagi áldozatot hozott és így mellán számíthat elismerésünkre, Ara vászonkötésben csak 2 korona. Bérmentes ajánlott beküldéssel 2 kor. 35 fill. Kiadják a Légrady Testvérek.

Egy híres magyar orvosról.

— december 16.

Bár e cikk élén említett Aeskulap hívének sirja felett egy teljes évtized viharai szágultak el s az idő moha tiszter sarjadt ki rajta, eléggé érdekesnek tartjuk annak változatos fordulatokban gazdag életfolyására a kortársak figyelmét irányítani, annyival is inkább, miután a hírneves orvos családi kötelei a mi városunkba nyulnak s annak hagyatéka rendezése körül egy nagybecskerei ügyvéd szerzett érdemeket.

A tíz évvel ezelőtt elhalt párisi orvosról, dr. Gruby Dávidról van szó, akinek ugyanis halála tizedik évfordulója alkalmából Lucien Dercaves a „Figaro”-ban a következőket írja:

Dr. Gruby, ki magyarországi születésű volt, rendkívüli mértékben vonta magára a társadalom figyelmét, nemcsak gyógymódjának drasztikus volta, hanem bámulatos gyógyeredményei által lett népszerűvé. Olivier Emile, Dumas fiú, Thomas Ambrosier, a hírneves költők, de még Heine Henrik is barátai körébe tartoztak és nem egyszer vették igénybe orvosi tanácsát.

Gruby volt az első, aki a beteg Heinen a hátgerinc sorvadásának tüneteit konstataulta, a melybe később bele is halt. Midőn tizenkét évvel később Heine betegágyához hivatott, szomorú elégtételül tapasztalta, hogy az ő diagnózisa az egyedül helyes volt. Hogy állapotának reménytelenségéről elvonja a beteg költő figyelmét és némileg őt a javulás kilátásával megnyugtassa, azt kérdezte tőle:

— Tud-e füttyülni?

— Oh Istenem, — felelte a költő — még Scribe darabjára sem tudok már füttyülni, kedves doktorom!

— No, csak legyen nyugodt, még soká viszi! nyugtatja a doktor.

— Kérem — szól a költő — ne mondja meg azt a feleségemnek, válaszol erre Heine, akit még a legkinosabb fájdalmak közt sem hagyott el a gunyos humora.

Gruby különködő lény, közmondássá vált gorombasága és gyakran komikus gyógykezelési módja betegének képzelő tehetőségét teljesen lefoglalták és nagyon jól értett hozzá, hogy az iránta táplált hitet és a beléje helyezett bizalmat, gyógymódjának szolgálatában értékesítse. Különösen szól ez idegbajos asszonyokkal szemben követett bánásmódjára vonatkozólag.

Igy, hogy csak néhány esetet említsünk fel nagyban kiterjedt praxisából, egy a párisi társaság egyik kimagasló nőtagjának egy napon azt rendelte:

— Nagyságos asszonyom a Champes Elyséesbe vezető sétautján egy almát fog megenni, még pedig úgy, hogy a Rondellig az egyik felével lesz kész, a másik felét pedig későbbben fogja megenni.

Egy másikkal meg azt rendelte, hogy éjfél után két órától négy óráig okvetlen sétálni kell. E különködő rendelések híre csakhamar elterjedt s midőn Dumas Sándor emez éjjeli sétálásokról értesült, kérdést intézett Grubyhoz az ilyen drákói rendszabályok tárgyában.

— Nem áll más mód rendelkezésemre, felelt az orvos, csak úgy birhatom rá a hisztérikus asszonyt, hogy a dejeuner előtt mozgást tegyen.

Egy megbénult pacienseknél, aki őt tunyán heverve a karosszéken fogadta s a viláért sem akarta helyét elhagyni, nem bátorította azal, hogy csak próbálja meg, álljon fel! hanem más eszközhöz folyamodott. Magával vitt mindég, valahányszor az előkelő asszonyt meglátogatta, egy olajos üveget s tettetett ügytelenséggel egy néhány csöppet ejtett a drága szőnyegre s a nagyértékű asztalterítőre. Rendszerint a béna asszony e gonosztett látványára sikoltozva felugrott, az orvos karját feltartóztatta s a bénaságát elfelejtette.

Egyébiránt több feltűnést keltett művet írt, részt vett mint orvos a 70-es háboruban, nagy vagyont szerzett és jövedelmeinek nagy részét jótéteményekre fordította, míg ő maga 5 franknyi napi kiadással beérte.

Párisban már messziről is ráismertek a csoda-orvosra csodás alkutu járművéről, melybe a Don Quixote Rosinantejére emlékeztető gebe volt befogva. 1898 év egyik napján halva találták szobájában, melybe évek óta emberi lény lábát be nem tette.

Dr. Gruby Dávid Bácsmezőgyében, Kiskér helységében született, szülei gazdasággal foglalkoztak és számos testvérei közül kivált fényes tehetségeivel, vasszorgalmával s a tudományok iránti előszeretetével. Pesten elnyeri a tudori

diplomát, munkája „Observationes microscopicae ad morphologiam pathologiam” magára vonja a bécsi egyetem figyelmét. Majd Angliába vezető viharos sorsa, meglátogatja a szigetország egyetemeit, míg végre Franciaország fővárosában veti meg világraszóló hírnevének alapját.

Dr. Klein Mór.

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőház ma végre befejezte az appropriáció vitáját is. A mai ülés már csendesebb volt. A tegnapi nap hullámai lecsendesedtek s a Ház egyetértő egyhangúsággal üdvözölte a török parlamentet s ehhez még a horvátok is hozzájárultak. Ma elintézték még a külkereskedelmi és forgalmi viszonyokról szóló javaslatot is, az ülés végén pedig interpellációk voltak.

Az ülésen Justh Gyula elnököl s a kormány részéről Wekerle Sándor, Andrássy Gyula gróf, Darányi Ignác és Günther Antal volt jelen.

Az ülés megnyitása után Justh Gyula elnök indítványozza, hogy a török parlamentet holnap megnyitása alkalmából a képviselőház üdvözölje.

Thaly Kálmán méltatja a törököknek a magyarok iránt való barátságát s a függetlenségi párt nevében hozzájárul az elnök indítványához.

Szapannos István a balpárt nevében szólal fel és szintén pártolja az indítványt.

Surmin György a horvátok nevében abban a reményben, hogy Horvátország is majd teljes alkotmányt kap, elfogadja az indítványt.

Erre a Ház az elnök indítványát egyhangulag elfogadta.

Miután Moskovics Iván betervezi a kérvényi bizottság jelentését, áttertek az appropriációs javaslat részletes tárgyalásának a folytatására.

Először ma Pilisi István szólal fel s kéri, hogy a tárgytól eltérhessen. A Ház azonban ezt nem engedi meg, mire Pilisi egyszerűen leül.

Utána Surmin György horvát szólal fel, aki azt indítványozza, hogy a költségvetés tárgyalása során Horvátország költségvetése választassék külön.

Wekerle Sándor miniszterelnök ezt törvényellenesnek mondja s a Ház Surmin indítványát el is veti.

A további vita során felszólal Surmin György, Hoitsy Pál, Bozóky Árpád, Wekerle Sándor, majd Nagy György, aki az országos betegápolási alapra vonatkozó intézkedésnél azt indítványozza, hogy az külön törvénybe foglalassék.

Wekerle Sándor konstatálja, hogy ezt a belügyi tárca megfelelő tételénél már megfelelőleg tárgyalták s évek óta így tárgyalják. Az appropriációs javaslatban pusztán formalitáshoz van benn a dolog. Ellenzi Nagy György indítványát s a Ház azt el is veti.

Ezzel azután letárgyalták az appropriációs javaslatot s a Ház azt részleteiben is elfogadta.

Most következett a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló javaslat tárgyalása, melyet Laehne Hugó ismertetett és ajánlott elfogadásra.

Bernát Béla elfogadja a javaslatot, kéri azonban, hogy történjen intézkedés a törökországi bojkott megszüntetésére.

Bozóky Árpád nem fogadja el a javaslatot.

Szterényi József államtitkár válaszol a felszólalásokra s kéri, hogy a javaslatnál tekintsenek el pártpolitikai szempontoktól. Bernát Bélának válaszolva, kijelenti, hogy a bojkott megszüntetésére

nézve már megtörtént az intézkedés. Kéri a javaslat elfogadását.

Ezután a Ház a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben további vita nélkül elfogadta.

Most megállapították a holnapi ülés napirendjét s áttértek az interpellációkra.

Nagy György a daruvári iskola ügyében interpellál.

Bozóky Árpád pedig az iránt interpellál, hogy hogyan engedhető az meg, hogy a néppárt, amely a koalíciónak tagja s amelynek egyik vezérembere a kormányban is tagja, mégis folyton támadja a kormányt és a koalíciót.

Az interpellációkat kiadták az illető minisztereknek s ezzel az ülés véget ért.

A bankkérdés.

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Justh Gyula, a képviselőház elnöke ma értekezletre hívta több képviselő-társát s a bankkérdésben radikális állást foglalnak el s kéri, hogy hagyják felbe agitációjukat a bankkérdés dolgában, mert Wekerle kijelentette neki, hogy a bankkérdésben mielőbb megfelelő és megnyugtató intézkedés fog történni.

A balkáni események.

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból jentik: Ausztria Magyarországnak Törökországgal megkezdett tárgyalásait mindenütt nagy örömmel üdvözik, amennyiben a súlyos politikai helyzet kedvezőbb alakulását látják ebben.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egy másik konstantinápolyi távirat arról ad hírt, hogy Pallavicini örgróf, osztrák-magyar nagykövet tegnapi beszéletét folytatott Kiamil pasával, mely alkalommal utóbbi megígérte, hogy a hazafiúi engedelmisségre való hivatkozással igyekezni fog a málhordókat munkára bírni. Hír szerint a kikötői munkások és teherhordók hajlandók is már a munkára.

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból sürgönyzik: Azok a hírek, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország között a tárgyalások ismét megkezdődtek s hogy Oroszország kedvezően fogadta a jegyzőkönyvi tárgyalásra vonatkozó javaslatunkat, nagy hatással voltak a szerb politikai világra.

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Szentpétervári jelentések szerint az orosz külügyminiszteriumban tegnapi tanácskozások folytak a legutóbbi osztrák-magyar jegyzékre adandó válasz felett. Hír szerint Oroszország elvileg hozzájárul a jegyzékhez, egyidejűleg azonban kompenzációkat követel a balkáni szlávok részére. A hivatalos válasz pénteknél előbb nem várható.

Nagy bányászerecsétlenség Resicán.

Budapest, dec. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Resicáról sürgönyzik, az ottani bányában ma nagy robbanás történt, aminek következtében 13 ember meghalt és számos megsebesült.

Kiváló, fagymentes

rózsa- és

hópehelyburgonya

házhoz szállítva

kapható

őzv. Guttman Jakabné és fiainál.

Telefon 96.

(1116-2.1)

Telefon 96.

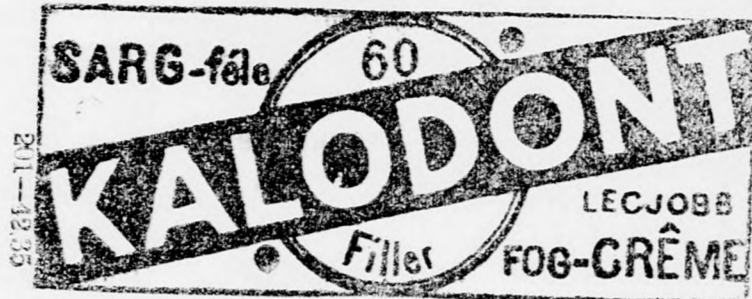
Határidő-üzlet.

Budapest, dec. 16. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záralkor a következő árakat jegyezték:
 Buza (április 1909.) . . . . . 25 04—
 Buza (októberre) . . . . . 22 02—
 Rozs (áprilisra) . . . . . 20 64—
 Rozs (októberre 1909.) . . . . . 18 72—
 Zab (áprilisra 1909.) . . . . . 17 32—
 Tengeri (áprilisra) . . . . . 14 76—

Felelős szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

Nyilttér.

(E rovat alatt közlötték nem vállal felelősséget a szerk.)

5714/1908. sz. Torontálvármegye közig. bizottságától.

Hirdetmény.

A nagyméltósági kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 98745/III. 1908. szám a. kelt rendeletével a Temes—bégavölgyi vízszabályozó társulat céljaira Sándorfalva község határában elfoglalt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelvé, a tárgyalás 1909. évi január hó 27-én d. e. 10 órakor Sárafalva községben (község-házánál) fog megtartatni.

Felhívtnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Sándorfalva község-házánál 15 napi közszemlére kitétetett.

Nagybecskerek, 1908. évi december hó 7-én.
 Botka Béla,
 főispán.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy a 143., 18145., 11892., 19754. számú zálogtárgyak lejártak és az 1884: XIV. t.-c. értelmében 1908. évi december 18-án d. e. 9 órakor alólírt intézet helyiségében árverés alá bocsájtatnak.

A nagybecskereki kézi zálogkötésön-intézet.
 1115—1.1

MEGNYITÁSI ÉRTESETÉS.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására adni, hogy 1908. évi december hó 16-án a „KORONA“-szálloda

kávéházi éttermét

(a volt Lloyd helyiség)

megnyitom.

1111—2.2

Ezen alkalommal a délvidéken jó hírnévnek örvendő s közkedvelt Mojsze Milán cigányprimás teljes zenekarával fog hangversenyezni. — A n. é. közönség szives pártfogásáért és támogatásáért esedez

kiváló tisztelettel

STRASSER M. ÉS T.

a „Korona“-szálloda és Bártfa-fürdő főberője.

UBAVITS ZSIVKO

réműves Áracson.

(VASUTÁLLOMÁS: TÖRÖKBECSE — ARACS)

Ajánlja a legjobb szerkezetű

PÁLINKAFŐZŐ KAZÁNJAIT.

Állandóan nagy taktárt tart réz mosóüstökből, minden nagyságban és szoba fürdőkádakból. — Elvállal rézcső felszereléseket gépeknél és minden e szakmába

= vágó más munkákat.

Régi vörösrézt új áruért cserébe átvesz a legmagasabb ár mellett.
 1110—6.1

Rohonczy Gida-féle, saját termésű

palackérett

borok

egyedüli elárúsító helye

= Nagybecskereken =

RÓSA BÉLA

fűszer- és csemegőüzlete.

1084—5.2

Karácsonyi ünnepek előtt alkalmat nyújtok

a tisztelt közönségnek, hogy ajándékol selymet, szöveteket, delainet, vásznakat, kanavászt, cretonn, barchettet és kendőket nálam

a legolcsóbb áron beszerezhesse.

WOGH MIHÁLY Gabona-tér.

1075—10.5

Ma szerdán, dec. hó 16-án

NAGY

TOMBOLA-ESTÉLY.

A tombola tárgyak Frank Lajos ur :: kirakatában tekinthetők meg. ::

Számos látogatást kér

NEUMANN FERENC,
 szállodás.

Minden héten egy tombola-estély.
 (1100—4.4)

Nagyméltósági gróf

Karácsonyi Jenő ur

bánlakai hitbizományi uradalmában

eladásra kerül:

7 drb 2 $\frac{1}{2}$ éves magyar fajta tenyészbika.
 10 drb 1 $\frac{1}{2}$ éves magyar fajta tenyészbika.
 80 drb 1 éves mangolica tenyészkan.

Ugyszintén eladó

circa 400 drb 6—8 hetes szopós malac.

Bővebb felvilágosítást szivesen ad az uradalmi tisztartóság Bánlakon.

1109—3.2

Egy teljesen új és egy használt két csövű, 16-os Lancaster

vadász-fegyver

olcsón eladó.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

1114—1.1

A legolcsóbb, legszebb és legalkalmasabb

karácsonyi ajándékok

kaphatók

Almásy és Szepessy

könyv-, zenemű- és papirkereskedésében

Nagybecskereken, Hunyadi-(fő-)utca.

1007—x.19